

Elżbieta Kopyś

Współdziałanie pracowników biblioteki w celu zakupu usługi sieciowego dostępu do baz w świetle psychologii pracy

---

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 36-45

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ELŻBIETA KOPYŚ
Biblioteka Jagiellońska

WSPÓLDZIAŁANIE PRACOWNIKÓW BIBLIOTEKI W CELU ZAKUPU USŁUGI SIECIOWEGO DOSTĘPU DO BAZ W ŚWIETLE PSYCHOLOGII PRACY

Pojęcie i rodzaje współdziałania

Przez wielu badaczy relacji interpersonalnych słynne stwierdzenie Arystotelesa *Człowiek - istota społeczna* jest uznawane za punkt wyjścia do rozważań nad prawidłowościami zachowań ludzkich w kontaktach społecznych. Tym zagadnieniem w różnorodnych aspektach zajmowali się przedstawiciele wielu dyscyplin naukowych, m.in. filozofowie, psychologowie, socjologowie, ekonomiści.

W psychologii społecznej proces wzajemnego oddziaływania na siebie ludzi, którzy znajdują się w różnorodnych sytuacjach społecznych, jest określany jako interakcja społeczna. Interakcje społeczne występują powszechnie, a ich podmiotami mogą być zarówno pojedyncze osoby, jak i grupy społeczne, instytucje czy organizacje (Borkowski i in., 2001, s. 54).

Wzajemne oddziaływanie ludzi, czyli interakcje społeczne, mogą przybierać trzy różnorodne postaci: współdziałania, współzawodnictwa lub konfliktu.

Współdziałanie jest to podstawowa forma pozytywnych interakcji społecznych, na którą składają się zróżnicowane czynności oraz zachowania osób, grup, instytucji posiadających współzależne wartości, interesy, cele (Borkowski i in., 2001, s. 154). Cechą charakterystyczną współdziałania jest jego pozytywny charakter. Tylko w przypadku współdziałania, które sprzyja rozwojowi dodatnich postaw interpersonalnych, zachodzą w pełni pozytywne, wzajemne korelacje.

W odróżnieniu od współzawodnictwa, czyli rywalizacji oraz konfliktu, istotą współdziałania jest wspólne dążenie do celów, których samodzielne osiągnięcie jest bądź całkowicie niemożliwe, bądź zna-

cznie utrudnione. Istnieją różne podejścia do problemu współdziałania, jednak zawsze współdziałanie ma określony cel, przedmiot i wyznaczone granice. Jest procesem świadomym, celowym, o społecznym charakterze.

Uwzględniając główne etapy rozwoju człowieka oraz główne dziedziny jego aktywności, można rozróżnić następujące **rodzaje** współdziałania:

- współzabawę,
- wspólnaukę,
- współpracę (Czarniawski, 2002, s. 29).

Niezbędne warunki prawidłowego współdziałania w zespole to:

- wzajemne pomaganie sobie (wspieranie się) członków grupy,
- „dostęp komunikacyjny”, czyli wszechstronna i sprawna wymiana informacji między członkami zespołu,
- obustronne zrozumienie, zwłaszcza w zakresie postrzegania podobieństw i korygowania różnic,
- wzajemne zaufanie członków zespołu, przede wszystkim odnośnie do kompetencji (Czarniawski, 1999, s. 74).

Do czynników wpływających na podejmowanie współdziałania należą czynniki wewnętrzne i zewnętrzne.

1. Czynniki „wewnętrzne” to:

- zdolności i sprawności uczestników współdziałania,
- potrzeby,
- postawy,
- system wartości, oraz
- osobowość.

2. Na czynniki „zewnętrzne” składają się:

- sposoby nagradzania,
- style oddziaływań wychowawczych (Czarniawski, 2002, s. 36-57).

Psychologia interesuje się przede wszystkim czynnikami „wewnętrznymi” współdziałania. To właśnie w psychice i osobowości człowieka – oprócz zewnętrznego środowiska – tkwią przyczyny, dla których ludzie decydują się na uczestnictwo we współdziałaniu.

Zdolności człowieka wyznaczają jego kompetencję, biegłość, sprawność, zręczność oraz talent, dzięki którym może on dokonać określonego czynu w danym czasie, bez dodatkowego treningu. W literaturze używa się tego pojęcia przynajmniej w trzech różnych znaczeniach, jako: potencjalne możliwości jednostki, możliwości rzeczywiście przejawiane oraz jako poziom wykonania określonych czynno-

ści lub zadań. Wyróżnia się zdolności ogólne, takie jak: inteligencja, spostrzegawczość, wyobraźnia, zręczność, czyli sprawność ruchowa, a także zdolności specjalne np. matematyczne, językowe, organizatorskie (Borkowski i in., 2001, s. 166).

Potrzeba stanowi kolejny czynnik „wewnętrzny”, wpływający na podjęcie przez człowieka decyzji o współdziałaniu. Jest to stan braku w organizmie czegoś, co jest niezbędne do jego funkcjonowania. Zgodnie z teorią Abrahama Masłowa potrzeby tworzą hierarchię i układają się w pewną sekwencję, od najbardziej prymitywnych do zaawansowanych, tzn. potrzeby fizjologiczne, bezpieczeństwa, przynależności, szacunku, poznawcze, estetyczne, samorealizacji, transcendencji. Potrzeby są przejawem zależności człowieka od otoczenia. Generalnie ludzie nie różnią się repertuarem potrzeb, tylko sposobem ich zaspokajania (Borkowski i in., s. 98).

Jednym z najważniejszych problemów psychologicznych jest kwestia poznania i kształtowania postaw ludzkich. Według definicji zawartej w psychologii społecznej Stanisława Miki, postawa to określony, względnie trwały stosunek emocjonalny lub oceniający do podmiotu lub dyspozycja do występowania takiego stosunku, wyrażająca się w kategoriach pozytywnych, negatywnych lub neutralnych (Mika, 1981, s. 112).

W każdej postawie można wyróżnić następujące elementy:

- treść przedmiotową (kogo, czego dotyczy postawa);
- zakres (czy dotyczy jednego, czy większej liczby przedmiotów);
- zgodność między trzema komponentami: poznawczym, emocjonalnym i działaniowym;
- stopień powiązania z innymi postawami (mogą być izolowane od innych lub powiązane z innymi postawami);
- trwałość: krótkotrwałe lub długotrwałe (Kozak, 1996, s. 47).

Kolejnym czynnikiem, wpływającym na decyzję rozpoczęcia współdziałania, jest system wartości, stanowiący całościowy zespół wartości uznawanych przez podmiot oraz odpowiadających im aspiracji. Należy on do centralnych, konstytutywnych komponentów struktury psychicznej człowieka, integruje i dynamizuje jego rozwój. Ukierunkowuje ponadto dążenia, postawy, cele życiowe, kształtuje społeczną i indywidualną istotę człowieka (Borkowski i in., 2001, s. 134).

Ostatnią przyczyną „wewnętrzną”, dla której ludzie decydują się na uczestnictwo we współdziałaniu, jest osobowość. Jest to jedno z najbardziej popularnych, a zarazem złożonych pojęć. W kategoriach potocznych osobowość jest rozumiana jako indywidualny świat je-

dnostki, zespół wartości psychospołecznych człowieka, takich jak suma powstałych w ciągu życia nawyków, organizacja procesów motywacyjnych i poznawczych lub społecznie ukształtowany sposób świadomego istnienia. Termin ten wprowadzili francuscy psychiatry Pierre Janet i Jean-Martin Charcot, jednak Zygmunt Freud pierwszy szeroko zajął się problematyką osobowości (Borkowski i in., 2001, s. 89).

Współdziałanie ludzi najtrafniej opisuje Roman Eugeniusz Rogowski, który stwierdza: „Jakkolwiek bryłę tego świata poruszają z posad jednostki, to jednak – by toczyła się ona dalej i w odpowiednim kierunku – potrzebni są ludzie, społeczność, a w jej ramach konieczne jest współdziałanie.” (Czarniawski, 2002, s. 11).

Synergia i efekt synergiczny współdziałania

Termin synergia oznacza **współdziałanie** różnych czynników, którego efekt jest większy niż suma oddzielnych działań tych elementów. Mówiąc inaczej, pojęcie to ujmuje współdziałanie części złożonego układu/całości, powodujące w nim dobroczynne zmiany funkcjonalne i/lub strukturalne, których nie może spowodować żaden z jego poszczególnych części składowych oddzielnie (Uchnast, 2008, s. 11).

Etymologia słowa synergia wskazuje na połączenie greckich słów *syn* oznaczające „razem” oraz *ergon*, czyli „dzieło, działanie” (Kopaliński, 1989, s. 492). W praktyce synonimami tego słowa są: współpraca, współdziałanie, kooperacja. Termin ten jest pojęciem ogólnym, mającym zastosowanie w wielu różnych dziedzinach wiedzy, a szeroko rozwijająca się obecnie synergetyka jest interdyscyplinarną gałęzią nauki.

Pojęcie synergii rozpowszechnił Abraham Maslow – jeden ze współtwórców i czołowy przedstawiciel tzw. amerykańskiej psychologii humanistycznej – w swojej teorii motywacji. Według niego człowiek jest motywowany do podjęcia działania przez dążenie do zaspokojenia potrzeb. A. Maslow w swoich badaniach skupiał się głównie na zjawiskach interpersonalnych. Przejął on zasady opisu synergicznych zachowań od Ruth Benedict, swej profesor w Columbia University, która była twórcą koncepcji synergii społecznej (*Osobowość*).

Podstawowe założenia podejścia synergicznego to:

- system synergiczny złożony jest z poszczególnych, różnorodnych elementów pozostających ze sobą we wzajemnej interakcji;
- skutki interakcji części składowych są jakościowo inne niż właściwości każdej z jego części składowych wziętych oddzielnie;

- układy synergiczne funkcjonują według jasno określonych nadrzędnych zasad;
- synergia jest zjawiskiem naturalnym, a człowiek jest zdolny do tworzenia układów synergicznych i ich doskonalenia poprzez generowanie zasad współdziałania np. w relacjach interpersonalnych (Uchnast, 2008, s. 12).

W wyniku prowadzonych przez R. Benedict prac badawczych, wyróżniono społeczności o:

- wysokiej synergii społecznej, charakteryzujące się m.in. dobrym współdziałaniem poszczególnych jednostek danej społeczności;
- niskiej synergii społecznej, w których występuje silnie wzmocniona dbałość o osobiste interesy jednostek, a podejmowane działania mają charakter rywalizacji (Uchnast, 2008, s. 13).

Proces współdziałania w zespole pozostaje w ścisłym związku z efektywnością (skutecznością) pracy zespołu. Efektywność całego zespołu nie jest bowiem sumą efektów pracy poszczególnych jej członków; stąd szeroko obecnie promowane podejście synergiczne jako główne źródło inspiracji badań w psychologii współdziałania.

Wspólne działania zespołu ludzi dające lepsze efekty, uzupełniane poprzez kooperację (współpracę) i synchronizację, powodują powstawanie tzw. **efektu synergicznego**, nazywanego także organicznym ($2+2=5$). Jest to efekt zorganizowanej pracy zespołowej, który jest wyższy niż suma efektów działań indywidualnych. W wyniku synergii powstaje efekt organiczny, będący przeciętną nadwyżką korzyści przypadającą na członka zespołu współdziałającego z pozostałymi osobami, w porównaniu z korzyścią możliwą do osiągnięcia w działaniu indywidualnym. W ten sposób dwie osoby działając razem, są w stanie przesunąć szafę o 10 metrów. Każda z nich osobno mogłaby przesunąć ją nie więcej niż np. 3 metry. Maksymalna suma działań indywidualnych jest zatem równa $2 \times 3 \text{ m} = 6 \text{ m}$, efekt działań wspólnych natomiast wynosi 10 m i jest większy niż suma działań indywidualnych. Jak widać został wytworzony pozytywny dodatkowy rezultat oraz dodatkowe korzyści zarówno dla całego zespołu, jak i poszczególnych uczestników działania.

Synergia może mieć wymiar zarówno dodatni, jak i ujemny. Znanym jest występowanie negatywnych efektów synergii we współdziałaniu. Okazuje się bowiem, iż zespół ludzi o wysokiej inteligencji współpracujących ze sobą uzyskuje dużo gorsze wyniki, niżeli ich poszczególni członkowie działający samodzielnie, czy też grupa ludzi składająca się z osób mniej zdolnych. Efekt ten jest najprawdopo-

dobniej wynikiem tzw. syndromu teorii gwiazd. Uczestnicy takiego zespołu podążają „własnymi ścieżkami”, uznając swoją niezawodność i próbując przekonać resztę zespołu do swojej opinii, co w konsekwencji prowadzi do nieładu i słabszych efektów współdziałania (Uchnast, 2008, s. 40).

Jakkolwiek dążenie do uzyskania synergii stanowi istotną treść wszelkich form życia społecznego, najczęściej w realnie istniejących grupach brak jest dobrej synchronizacji procesu współdziałania. Okazuje się, że rozpatrując synergję w umownej skali:

- *mikro* – kilka osób np. przyjaciele, rodzina, koledzy itd.,
- *mezzo* – grupa średniej wielkości: przedsiębiorstwo, biblioteka, klub itd.,

• *makro* – skala miasta, regionu, kontynentu itd.,

efekt synergetyczny najpełniej jest realizowany w grupie *mikro*. Nie przypadkiem zatem Kościół uważa prawidłowo funkcjonującą rodzinę za fundament zdrowia społecznego (Hubert, 1997, s. 41). Generalnie można powiedzieć, że im większa grupa ludzi współdziałających, tym trudniej o porozumienie synergetyczne, o synchronizację i harmonię działania (Hubert i Szymańska, 1993, s. 42).

Współdziałanie bibliotekarzy w Bibliotece Jagiellońskiej w celu zakupu usługi sieciowego dostępu do baz elektronicznych

Biblioteka Jagiellońska, będąca biblioteką akademicką, wchodzi w skład struktury organizacyjnej Uniwersytetu Jagiellońskiego i powinna służyć dostępem do informacji przede wszystkim pracownikom nauki, wykładowcom oraz studentom macierzystej uczelni, wspierając ich procesy naukowo-badawcze, dydaktyczne i edukacyjne (Wojciechowski, 1997, s. 113). Może to czynić na wiele sposobów, jednak coraz częściej uważa się, iż wyznacznikiem modelu współczesnej biblioteki jest dostęp do zbiorów, w przeciwieństwie do tradycyjnego modelu biblioteki, której wyznacznikiem jest kolekcja (Stępniać).

Biblioteka będąc jednocześnie pewną zbiorowością ludzką, z całą pewnością warunkuje określone zachowania i reakcje jednostek. Sam proces sprawnego współdziałania ludzi stanowi ważną kwestię w funkcjonowaniu biblioteki jako organizacji. Jeżeli poszczególne elementy składowe tej instytucji nie będą dobrze współdziałać w realizacji określonego celu i przyczyniać się do jego osiągnięcia, nie może być mowy o sprawnym i skutecznym działaniu całości (Czarniawski, 2002, s. 13).

Jednym ze sposobów osiągnięcia nadrzędnego celu funkcjonowania biblioteki akademickiej jest gromadzenie (zakup) i w dalszej kolejności udostępnianie usługi sieciowego dostępu do baz danych, które obecnie stanowią znaczną część zakupów zbiorów bibliotecznych. Od kilkunastu lat do Biblioteki Jagiellońskiej – podobnie jak i do wielu innych bibliotek akademickich w Polsce – docierają oferty zagranicznych wydawców, prezentujące możliwości sieciowego dostępu do nowych kolekcji czasopism elektronicznych.

Działania podejmowane przez bibliotekarzy, mające na celu przedstawienie społeczności akademickiej zbiorów elektronicznych zawartych w określonej bazie danych oraz potencjalnie jej zakup, można podzielić na kilka działań:

a) prezentacja usługi dostępu do bazy w formie testowej;

b) ocena statystyki wykorzystania dostępu do bazy i zebranie opinii od użytkowników;

c) podjęcie decyzji bądź o zakupie usługi sieciowego dostępu do danej bazy, bądź o rezygnacji z zakupu; w zależności od podjętego rozstrzygnięcia mogą - lecz nie muszą - wystąpić dwa kolejne etapy:

1. Uruchomienie w znaczeniu formalno-prawnym procedury zakupu.

2. Zamieszczenie jak najpełniejszej informacji o nowej usłudze dostępu do bazy na stronie internetowej Biblioteki Jagiellońskiej.

Wszystkie te etapy, będące integralną częścią działalności nowoczesnej biblioteki, są związane ze współdziałaniem osób pracujących w różnych oddziałach bibliotecznych. W Bibliotece Jagiellońskiej prezentacją usługi sieciowego dostępu do bazy w formie testowej zajmują się pracownicy Oddziału Informacji Naukowej i Katalogów. Bardzo często wraz z uruchomieniem dostępu testowego do bazy dochodzi do bezpośredniej prezentacji (szkolenia), przeprowadzanej przez przedstawiciela wydawcy bądź firmy dystrybuującej bazę na terenie Polski. Uruchomienie dostępu testowego wiąże się nie tylko z zamieszczeniem informacji o dostępie testowym na stronie domowej biblioteki, ale przede wszystkim z jak najszerzym poinformowaniem środowiska akademickiego uczelni, za pośrednictwem poczty elektronicznej, o możliwości czasowego korzystania z zasobów sieciowych testowanej bazy.

Ocena statystyki wykorzystania dostępu do bazy i zebranie opinii od użytkowników jest wspólnie dokonywane przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej i Katalogów oraz Sekcji Kupna Oddziału Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów. Są to istotne informacje, które pomagają w ocenie przydatności danej bazy dla pracowników i stu-

dentów Uniwersytetu Jagiellońskiego. W sytuacji, gdy władze uczelni decydują się na zakup usługi sieciowego dostępu do danej bazy, następuje uruchomienie przez pracowników Sekcji Kupna Oddziału Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów niezbędnych procedur formalno-prawnych zmierzających do realizacji tego celu.

Przedostatnim etapem związanym z zakupem usługi sieciowego dostępu do bazy jest zredagowanie informacji o nowo zakupionej bazie. Zajmują się tym ponownie pracownicy Oddziału Informacji Naukowej i Katalogów, którzy przygotowują następujące dane: kto jest producentem bazy, dystrybutorem, jaki jest zakres tematyczny bazy, reprezentowane dyscypliny wiedzy, zakres czasowy, jak często baza jest aktualizowana, na jakim nośniku udostępniana, miejsce udostępniania, adres dostępu oraz uwagi szczególne. Ostatecznym umieszczeniem tych informacji na stronie biblioteki zajmuje się pracownik Oddziału Komputeryzacji Biblioteki Jagiellońskiej.

Realizacja każdego z etapów wymaga od pracowników poszczególnych oddziałów bibliotecznych utrzymywania stałego kontaktu i bliskiej współpracy. W przypadku tak ścisłego współdziałania między pracownikami różnych oddziałów bibliotecznych kompetencje i uprawnienia poszczególnych uczestników procesu gromadzenia usługi sieciowego dostępu do baz danych muszą być jasno określone. Podobnie precyzyjnie musi zostać ustalona odpowiedzialność za poszczególne etapy działania. Cały proces zakupu usługi sieciowego dostępu do baz danych polega z jednej strony na prawidłowym podziale pracy tak, aby każda zaangażowana osoba знаła swoje obowiązki, z drugiej zaś na optymalnym współdziałaniu między nimi.

Warunkiem niezbędnym sprawnego współdziałania między pracownikami poszczególnych oddziałów w Bibliotece Jagiellońskiej jest sprawna, skuteczna i wszechstronna komunikacja. Jest ona określana jako proces porozumiewania się i wymaga:

- nadawcy (źródła zapoczątkującego proces komunikacji),
- odbiorcy (osoby, której zmysły postrzegają komunikat nadawcy),
- komunikatu, który jest fizyczną formą zakodowania informacji i musi być ujęty w określony język,
- medium (kanału) będącego środkiem przekazu informacji (Uchnast, 2008, s. 149).

Brak skutecznej komunikacji jest jedną z najpoważniejszych przeszkód w drodze do efektywnej działalności grupowej. Należy przy tym pamiętać, iż interpersonalne komunikowanie się jest to proces, który dotyczy ludzi, a zatem jego zrozumienie wiąże się ze zrozumieniem występujących między nimi związków (Stoner i Wankel, 1997, s. 432).

Komunikacja interpersonalna – niezbędna do prawidłowego współdziałania – umożliwia także wyrażanie uczuć i zaspokajanie potrzeb społecznych, stanowiąc mechanizm wyrażania zadowolenia czy frustracji. Funkcjonowanie w zespołach wymaga bowiem czasami ujawniania uczuć i emocji, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych, co jest możliwe właśnie dzięki komunikowaniu się ich członków (komunikacja).

Bibliografia:

Borkowski J., Dyrda M., Kanarski L., Rokicki B., (2001), *Człowiek w organizacji. Podręczny słownik psychologii zarządzania i dziedzin pokrewnych*. Warszawa.

Czarniawski H. (1999), *Psychologia pracy*. Kielce.

Czarniawski H. (2002), *Współdziałanie potrzebą czasu*. Lublin.

Hubert J. Z. (1997), *Synergetyka i społeczeństwo*. Kraków.

Hubert J. Z., Szymańska B., (1993), *Synergetyka jako teoria racjonalnego współdziałania*. [w:] *Etyka współdziałania, Materiały IV Jagiellońskiego Sympozjum Etycznego, Kraków, 5-6 czerwca 1992*. Red. J. Pawlica, Kraków.

Komunikacja interpersonalna [online]. Rzeszów: Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania [dostęp: 2010-02-07]. Dostępny w World Wide Web: <http://portal.wsiz.rzeszow.pl/plik.aspx?id=8036>.

Kopaliński W. (1989), *Słownik wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych*. Wyd. 17 rozsz. Warszawa.

Kozak S. (1996), *Psychologiczne podstawy kierowania zespołem*. Gdynia.

Mika S. (1981), *Psychologia społeczna*. Wyd. 3 zm. Warszawa.

Osobowość: Psychologia i pogranicza. Wielkie teorie osobowości: koniec czy początek? Streszczenia wykładów [online]. Nowy Sącz: Wyższa Szkoła Biznesu [dostęp: 2010-02-07]. Dostępny w World Wide Web: http://209.85.135.132/search?q=cache:_jRQN57MFf4J:www.wsb-nlu.edu.pl/uploadedFiles/file/Streszczenia%2520wykladow%2520wg%2520Programu%2520konf.doc+maslow+synergii&cd=4&hl=pl&ct=clnk&gl=pl&lr=lang_pl

Stepniak J.: *Współczesna biblioteka - świat realny i wirtualny* [online]. [dostęp: 2010-02-07]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bibl.plock.pl/Jolanta_Sepniak.htm.

Stoner J. A. F., Wankel Ch. (1997), *Kierowanie*. Warszawa.

Uchnast Z. (red.) (2008), *Współdziałanie - rywalizacja. Wybrane zagadnienia psychologii kierowania*. Lublin-Nowy Sącz.

Wojciechowski J. (1997), *Organizacja i zarządzanie w bibliotekach*. Warszawa-Kraków.

E. Kopyś

Cooperation between the library workers in the purpose of the purchase of service of online access to databases in the light of work psychology **Summary**

The article presents cooperation as one of the kinds of human interactions, its types and factors (both inner and outer) that influence the cooperative process. A synergy term is discussed with special emphasis on the effect of synergic cooperation. The practical grasp presents the course of cooperation between librarians in the process of developing the electronic collection (databases).

